

Vägledning till hjälpmedelsverksamheter

Distributörsrollen

enligt MDR 2017/745

Upprättad: 2025-09-05

Version: 1

Dokumentet är framtaget av:

Stefan Andersson, VO Hjälpmedel Region Skåne

Anna Lidh, Hjälpmedelscentrum Malmö stad

Malin Malmjörn, Sodexo Hjälpmedelsservice Stockholm

Innehåll

Innehåll	2
1 Förord	3
2 Bakgrund	4
3 Hjälpmedelsverksamhetens roller	4
4 Aktuell lagstiftning	5
5 Distributörsrollen	5
6 Hjälpmedelsverksamhetens ansvar som distributör	6
6.1 Kontroll av produkt och dokumentation.....	6
6.2 Åtgärder vid avvikelser	6
6.3 Hantering av klagomål och säkerhetsproblem	6
6.4 Lagerhållning och transport	6
6.5 Spårbarhet.....	7
7 Vårdgivare	7
7.1 Återanvändning av medicintekniska produkter	8
7.1.1 Regulatoriska aspekter	9
8 Rapportering av negativa händelser och tillbud	10
8.1 Vårdgivaransvar.....	10
8.2 Distributörsansvar	11
9 Säkerhetsmeddelanden	11
10 Övervakning av produkter som släppts ut på marknaden	12
11 Anmäla avbrott i leveranser	12
12 Hjälpmedelsverksamhetens förhållningssätt	13
13 Läs mer	13

1 Förord

Regionernas och kommunernas nationella nätverk för hjälpmedelschefer har gett *Arbetsgrupp för regulatoriska frågor* i uppdrag att ta fram en vägledning för att beskriva hur hjälpmedelsverksamheterna kan agera utifrån de regulatoriska aspekterna i Medical Device Regulation, 2017/745 (MDR) kring distributörsrollen. Förordningen benämns härnäst MDR.

Syftet med vägledningen är att ge en samlad bild av kraven kring distributörsrollen och på vilket sätt detta kan tillämpas och hur det kan påverka hjälpmedelsverksamheterna i förhållande till regulatoriska aspekter i lagstiftningen.

Syftet är också att tydliggöra hur hjälpmedelsverksamheterna påverkas av övrig lagstiftning och belysa de delar som behöver hanteras. Skriften har fokus på medicintekniska produkter i riskklass I och IIa eftersom det är de produkter som är vanligast att hjälpmedelsverksamheter hanterar. Produkter som regleras av IVDR behandlas inte här.

I vägledningen ingår förslag på tillämpning av regelverket och förslag på underlag och dokumentation.

Vägledningen är tänkt att användas som ett stöd för hjälpmedelsverksamheterna vid implementering av lagstiftning och information från myndigheter. Det kan finnas ytterligare aspekter i MDR att ta hänsyn till som inte nämns i denna vägledning. Varje verksamhet väljer om och i vilka delar vägledningen ska användas.

Det kan finnas andra verksamheter som hanterar medicintekniska produkter som inte faller inom hjälpmedelsverksamheternas ansvarsområde där vägledningen kan användas som ett stöd.

2 Bakgrund

Förordningen Medical Device Regulation EU/2017/745 (MDR) reglerar de ekonomiska och juridiska aktörerna - tillverkare, auktoriserad representant, importör och distributör samt definierar deras respektive roller och ansvar. En viktig skillnad från det tidigare medicintekniska direktivet 93/42/EEG (MDD) är att även importörer och distributörer nu omfattas av det nya regelverket.

Detta innebär att hjälpmedelsverksamheter kan behöva anpassa sin organisation och sina rutiner för att uppfylla de krav som ställs på distributörer enligt MDR, samt följa den tillämpliga svenska lagstiftningen.

MDR omfattar produkter fram till det att de tas i bruk av slutanvändaren, och inkluderar även krav på övervakning av produkter som släpps ut på marknaden, säkerhetsövervakning samt marknadskontroll.

3 Hjälpmedelsverksamhetens roller

Vårdgivare (region, kommun eller annan vårdgivare) som bedriver hälso- och sjukvård kan inom sin verksamhet agera som ekonomisk aktör med juridiskt ansvar i enlighet med MDR. Beroende på vilken verksamhet man bedriver och vad man gör med produkterna kan man agera som en eller flera olika juridiska aktörer, ibland med flera roller samtidigt. Till exempel i rollen som tillverkare av specialanpassning, egentillverkning, vid ompaketering eller i rollen som distributör. I dessa roller har man inte en särställning som vårdgivare utan lyder under samma villkor i MDR som alla andra juridiska aktörer.

Läkemedelsverket anger att verksamheter som är vårdgivare, eller finns i anslutning till hälso- och sjukvård, även kan agera som distributör enligt MDR. Det kan till exempel vara hjälpmedelscentraler som köper in hjälpmedelsprodukter och distribuerar vidare.

Läkemedelsverket är ansvarig myndighet för reglering, tillsyn och marknadskontroll över de ekonomiska/juridiska aktörerna så att produkterna uppfyller kraven i regelverket för medicintekniska produkter. Läkemedelsverkets ansvar omfattar inte användningen av produkter hos slutanvändaren eller hanteringen av dem mellan olika användare.

Ansvar för användning och hantering av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården regleras av Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården, HSLF-FS 2021:52. Det man som hjälpmedelsverksamhet ska uppfylla i hanteringen av kraven på medicintekniska produkter är relativt likartat oavsett om man agerar som distributör enligt MDR eller vårdgivare enligt kraven i Socialstyrelsens föreskrifter.

För att få helhetsbilden av gällande regler för produkter som hjälpmedelsverksamheterna hanterat behöver man ta hänsyn till både EU-regler och nationella regler. Alla regler är gällande och ska följas.

Vägledningen beskriver hjälpmedelsverksamheternas skyldigheter i rollen som distributör enligt MDR och hantering av medicintekniska produkter utifrån nationell lagstiftning i Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården.

4 Aktuell lagstiftning

- **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/745 av den 5 april 2017 om medicintekniska produkter:** Förordningen är den övergripande EU-förordningen som reglerar tillverkning, utsläppande på marknaden, import och distribution av medicintekniska produkter. MDR reglerar även övervakning av produkter som släppts ut på marknaden, säkerhetsövervakning och marknads kontroll. Däremot reglerar inte MDR hantering av produkter efter att de har tagits i bruk av slutanvändare.
- **Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2021:52) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården:** Dessa föreskrifter reglerar krav vid användning, förskrivning och utlämnande av medicintekniska produkter. De reglerar även hantering av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården.

5 Distributörsrollen

MDR definierar rollen som distributör som en ”fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, utöver tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden, fram till ibruktagandet”.

EU-kommissionens vägledning Blue guide (blå boken) 2022 för genomförande av EU:s produktbestämmelser beskriver tillhandahållandet av en produkt som ”Tillhandahållandet av en produkt förutsätter att det finns ett erbjudande eller avtal (skriftligt eller muntligt) mellan två och/eller flera juridiska eller fysiska personer om en överföring av ägandet, innehavet eller någon annan rättighet avseende produkten i fråga efter det att produkten har tillverkats. Överföring av produkter anses följaktligen ha skett vid till exempel försäljning, lån, hyra, leasing och givande av gåva”.

I Medical Device Coordination Groups vägledning, MDCG 2021–27 för importörer och distributörer framgår inte någon definition vad som menas med en ”juridisk (legal) person”. I Sverige särskiljer man juridiska personer med olika organisationsnummer, dvs en juridisk person är likställt med organisationsnummer.

6 Hjälpmedelsverksamhetens ansvar som distributör

Hjälpmedelsverksamheten har ansvar i rollen som distributör att endast tillhandahålla medicintekniska produkter som uppfyller kraven i MDR. Kraven för distributörer framgår särskilt i artikel 14 och 25 samt i artikel 7. Artiklarna innehåller krav som är relevanta för hjälpmedelsverksamhetens ansvar vid distribution av medicintekniska produkter.

6.1 Kontroll av produkt och dokumentation

Innan en medicinteknisk produkt distribueras ska hjälpmedelsverksamheten kontrollera att den är CE-märkt enligt MDR och att det finns en försäkran om överensstämmelse (Declaration of Conformity) från tillverkaren. Märkning och bruksanvisning ska överensstämma med produktens avsedda ändamål och finnas på svenska. Det är inte tillåtet att ge vilseledande information eller föreslå användning utanför tillverkarens angivna ändamål.

6.2 Åtgärder vid avvikelser

Om en avvikelse upptäcks får produkten inte levereras ut. Händelsen ska rapporteras till tillverkaren och hjälpmedelsverksamheten ska samarbeta med tillverkare, auktoriserade representanter, Läkemedelsverket och andra relevanta myndigheter för att åtgärda eller få bort felaktiga produkter från marknaden. På begäran ska verksamheten lämna ut information, dokumentation eller produktprover.

6.3 Hantering av klagomål och säkerhetsproblem

Alla inkommande klagomål och rapporterade incidenter med medicintekniska produkter ska vidarebefordras till tillverkaren. Hjälpmedelsverksamheten ska även hantera marknadsåtgärder, när tillverkaren meddelar att produkter ska återkallas eller korrigeras pga. felaktigheter på dem.

6.4 Lagerhållning och transport

Produkten ska hanteras enligt tillverkarens anvisningar gällande lagerhållning och transport för att säkerställa att de behåller sin avsedda funktion och säkerhet fram till användning.

6.5 Spårbarhet

Hjälpmedelsverksamheten ska dokumentera och kunna identifiera vilka tillverkare, importörer eller distributörer som levererat produkter till hjälpmedelsverksamheten samt vilka ekonomiska aktörer, hälso- och sjukvårdsinstitutioner eller hälso- och sjukvårdspersonal som produkter levererats till. Fungerande spårbarhet är viktig för att snabbt kunna lokalisera specifikt berörda produkter vid säkerhetsproblem och återkallelser.

7 Vårdgivare

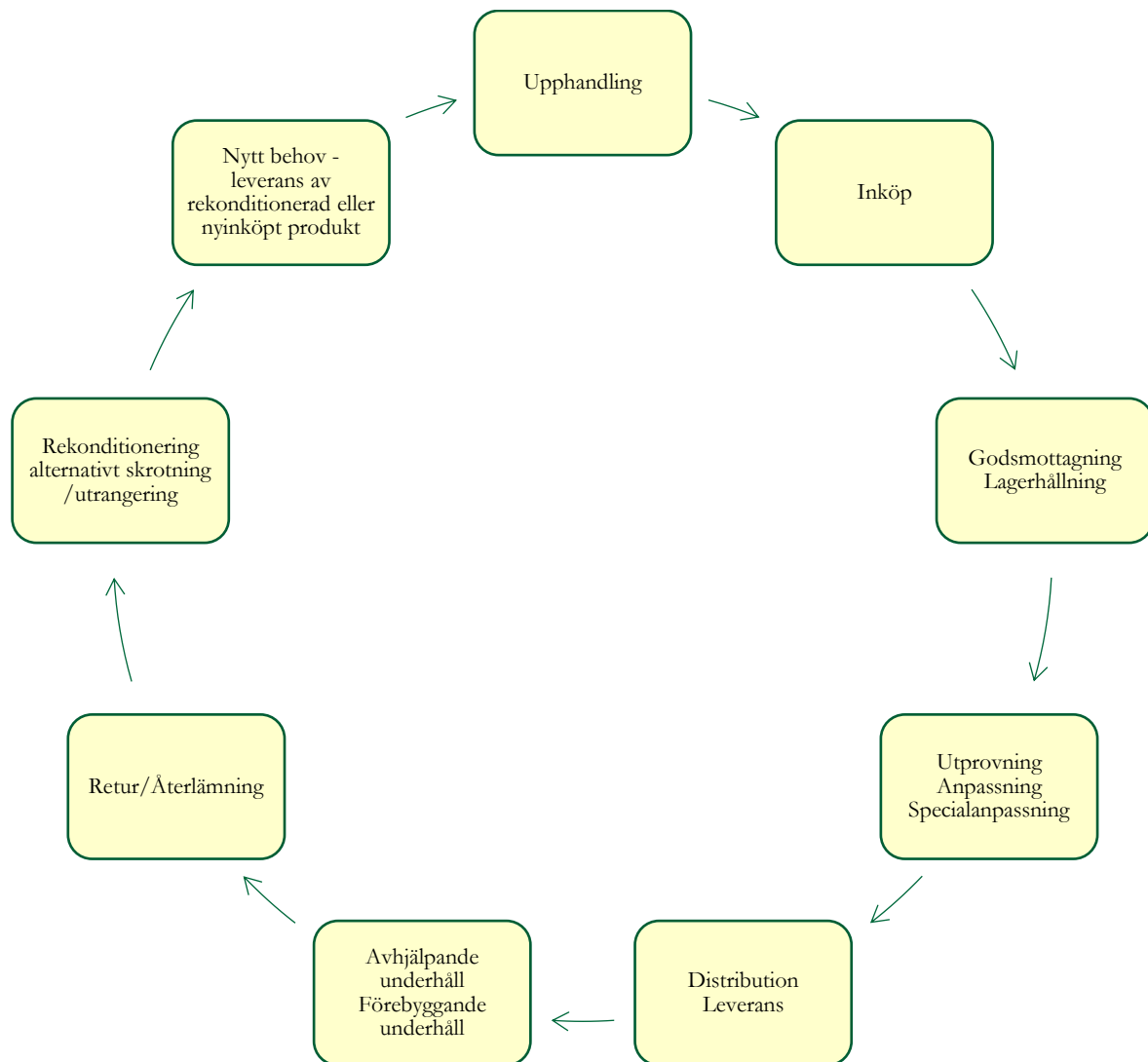
Vårdgivarens ansvar kring användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården regleras i Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2021:52). I föreskriften framgår att vårdgivare ska säkerställa att medicintekniska produkter hanteras och används på ett säkert sätt och att endast säkra och medicinskt ändamålsenliga produkter används på patienter. Varje vårdgivare ansvarar för att det finns processer och rutiner som behövs så att verksamheten uppfyller kraven som ställs.

Ansvar för medicintekniska produkter gällande underhåll, återanvändning, utrangering och spårbarhet till patient hanteras genom rutiner av vårdgivaren. Hjälpmedelsverksamheter hanterar oftast spårbarhet både utifrån MDR och Socialstyrelsens föreskrifter. MDR reglerar spårbarheten av en medicinteknisk produkt fram till hälso- och sjukvården. Fortsatt spårbarhet till patient, samt spårbarhet av rekonditionerade och återanvända medicintekniska produkter regleras i Socialstyrelsens föreskrifter.

I Socialstyrelsens föreskrifter, HSLF-FS 2021:52, 2 kap. § 3.8 framgår att vårdgivaren ska fastställa rutiner för att medicintekniska produkter registreras i vårdgivarens system för underhåll. Hjälpmedelsverksamheten behöver upprätta en plan för hur återanvändning av produkter ska hanteras utifrån underhåll så att endast säkra produkter levereras ut. Ta ställning till livslängd, spårbarhet, underhåll utifrån tillverkarens anvisningar, vilka komponenter som används vid avhjälpande underhåll i förhållande till spårbarhetskrav.

7.1 Återanvändning av medicintekniska produkter

De flesta hjälpmedelsverksamheter rekonditionerar och återanvänder medicintekniska produkter. Bilden nedan illustrerar det cirkulära kretsloppet för en medicinteknisk produkt i en hjälpmedelsverksamhet.

Bilden beskriver cirkulärt kretslopp från upphandling och inköp till återlämning och rekonditionering

7.1.1 Regulatoriska aspekter

Hjälpmedelsverksamheten behöver i de olika delarna i det cirkulära kretsloppet kontrollera och säkerställa att de regulatoriska aspekterna i MDR och Socialstyrelsens föreskrift HSLF-FS 2021:52 uppfylls i hanteringen av medicintekniska produkter.

- **Upphandling:** Kravställ och kontrollera att produkterna är CE-märkta enligt MDR och ta in Försäkran om överensstämmelse från tillverkaren.
- **Inköp:** Gör inköpen utifrån gällande avtal där man säkerställt att produkterna är CE-märkta enligt MDR.
- **Godsmottagning/lagerhållning:** Kontrollera att produkten har märkning och bruksanvisning på svenska. Säkerställ spårbarhet på produkterna i verksamhetens affärs eller verksamhetssystem på vilka tillverkare, distributörer eller importörer som levererat produkten till hjälpmedelsverksamheten. Säkerställ att lagerhållning sker enligt tillverkarens anvisningar.
- **Utprovning/anpassning/specialanpassning:** Vid utprovning sker anpassning av produkt utifrån tillverkarens bruksanvisning och instruktion. Alternativt gör en specialanpassning där CE-märkning tas bort och hjälpmedelsverksamheten övertar tillverkaransvaret.
- **Distribution/leverans:** MDR – säkerställ spårbarhet till alla ekonomiska aktörer, hälso- och sjukvårdsinstitutioner eller hälso- och sjukvårdspersonal som produkter levereras till samt att transport sker enligt tillverkarens anvisningar. Socialstyrelsens föreskrifter - säkerställ att produkten kan spåras till vilken patient som den levererats till. Detta innefattar även rekonditionerade och återanvända produkter.
- **Avhjälpande underhåll/förebyggande underhåll:** Enligt Socialstyrelsens föreskrifter ska vårdgivaren fastställa rutiner för att medicintekniska produkter registreras i vårdgivarens system för underhåll. Underhåll av produkter sker enligt tillverkarens instruktion och att godkända komponenter och reservdelar används.
- **Retur/återlämning:** Återanvändning kan ske om produkten är säker att använda. Ta hänsyn till tillverkarens angivna livslängd på produkten.
- **Nytt behov:** Produkten kan fortsätta sin cirkulära resa på ett patientsäkert sätt.

8 Rapportering av negativa händelser och tillbud

Hälso- och sjukvården ska upprätta rutiner för hantering av klagomål och tillbudsrapportering samt göra anmälan om negativa händelser och tillbud med medicintekniska produkter till Läkemedelsverket och tillverkaren.

Både i rollen som distributör och som vårdgivare har hjälpmedelsverksamheten ansvar för att säkerställa att patienter har tillgång till säkra och fungerande medicintekniska produkter.

Båda rollerna kräver att tillbud rapporteras men det är olika regler som gäller kring av som ska rapporteras eller informeras om beroende på om man agerar vårdgivare eller distributör.

8.1 Vårdgivaransvar

Vårdgivarens använder, förskriver eller anpassar medicintekniska produkter till patienter.

Vårdgivare har skyldighet att både utreda och anmäla en negativ händelse eller tillbud med en medicinteknisk produkt. Vårdgivaren ska anmäla tillbud med CE-märkta produkter till tillverkaren eller dennes representant samt till Läkemedelsverket. Enligt Socialstyrelsens föreskrift, kapitel 5 ska anmälan göras av den som blivit utsedd till anmälningsansvarig och som också har ansvar för att följa upp utredningarna.

Anmälan ska göras vid tillbud eller negativa händelser som har lett till eller kan leda till dödsfall eller en allvarlig försämring av en persons hälsotillstånd. Verksamheten ska bistå med produkten i befintligt skick samt den information som behövs vid en utredning.

Anmälan ska göras för:

- Funktionsfel
- Försämring av en produkts prestanda
- Felaktigheter i en produkts märkning eller bruksanvisning

För att en utredning ska kunna göras ska verksamheten bistå med:

- Inblandad produkt (skall sparas i befintligt skick och finnas tillgänglig för tillverkaren)
- Produktidentitet (UDI och lot/batch-nummer)
- Bruksanvisning
- Förpackning

8.2 Distributörsansvar

Distributören hanterar, lagerhåller och distribuerar medicintekniska produkter vidare. Kraven för distributörer som gäller vid tillbud beskrivs i MDR, artikel 14.

Distributörer har skyldighet att informera tillverkaren och Läkemedelsverket vid upptäckt av en allvarlig risk med en produkt, misstanke om eller upptäckt av förfalskad produkt eller om de får kännedom om misstänkt tillbud. Hjälpmedelsverksamheten ska föra register över klagomål, produkter som inte överensstämmer med kraven samt återkallelser och tillbakadragande av produkter.

Om hjälpmedelsverksamheten har fått klagomål eller rapporter från hälso- och sjukvården eller patienter om misstänkta tillbud med en produkt ska informationen vidarebefordras till tillverkaren och i förekommande fall tillverkarens auktoriserade representant eller importören.

9 Säkerhetsmeddelanden

FSN- Field Safety Notice

Ett säkerhetsmeddelande till marknaden är enligt definition i MDR, artikel 2, punkt 69:

Ett meddelande från en tillverkare till användarna eller kunderna om en korrigerande säkerhetsåtgärd på marknaden.

För att uppfylla kravet på säker användning av medicintekniska produkter behöver vårdgivare ha rutiner för hur det ska ske. Detta inkluderar att hantera säkerhetsmeddelanden och återkallelse av produkter från tillverkaren.

När hjälpmedelsverksamheten hanterar säkerhetsmeddelanden kan det vara nödvändigt att hantera personuppgifter om patienter. Det är viktigt att följa reglerna i allmänna dataskyddsförordningen GDPR och sekretesslagen för att säkerställa att patienternas personuppgifter skyddas. Ett sätt att göra det på kan vara att upprätta ett personuppgiftsbiträdesavtal (PUB) som reglerar hur personuppgifterna ska hanteras och säkerställer att båda parter, dvs den som utfärdat säkerhetsmeddelandet och hjälpmedelsverksamheten följer reglerna i GDPR.

Här är spårbarheten utifrån distributörsrollen och vårdgivarrollen viktig.

Hjälpmedelsverksamheten behöver som distributör kunna spåra till vilka hälso- och sjukvårdsinstitutioner de distribuerat produkter till eller som vårdgivare vilka patienter som fått produkten förskrivna.

10 Övervakning av produkter som släppts ut på marknaden

PMS – Post-market surveillance

Tillverkare av medicintekniska produkter har enligt MDR artikel 83 skyldighet att ha ett system för övervakning av produkter de släppt ut på marknaden. Det ska vara en systematisk insamling, registrering och analys av relevanta uppgifter om en produkts kvalitet, prestanda och säkerhet under hela dess livslängd. Detta för att kunna dra slutsatser, fastställa, genomföra och övervaka förebyggande och korrigerande åtgärder.

Som distributör och vårdgivare är hjälpmedelsverksamheten skyldig att delta i övervakning en av produkter efter att de satts på marknaden. För hjälpmedelsverksamheterna kan det innebära att tillverkarna efterfrågar information och dokumentation kring avhjälpande och förebyggande underhåll. En väg för hjälpmedelsverksamheten skulle kunna vara att på ett proaktivt och systematiskt sätt identifiera och sammanställa uppgifter för att delge tillverkaren för åtgärd av produkter. På så sätt skulle man kunna fånga upp brister och avvikelser på produkterna och informera tillverkaren om risker innan en olycka inträffat.

11 Anmäla avbrott i leveranser

Kravet på att meddela avbrott i leveranser av medicintekniska produkter är nytt i MDR. Artikel 10a började tillämpas den 10 januari 2025. Syftet är att hälso- och sjukvård och andra användare kan förbereda sig på att de berörda produkterna inte kommer att finnas hos leverantörerna.

Kraven gäller både tillfälliga avbrott där leveransen helt upphör. För tillfälliga avbrott räknas avbrott som beräknas sträcka sig mer än 60 dagar. Tillverkare ska rapportera avbrott i leveransen av en CE-märkt produkt enligt MDR, om det kan förutses att avbrottet kan resultera i allvarlig skada eller risk för allvarlig skada för patienter eller folkhälsan. Tillverkaren ska omedelbart ge information om det förväntade avbrottet till den berörda myndigheten (Läkemedelsverket) samt de ekonomiska aktörerna, hälso- och sjukvårdsinstitutioner och hälso- och sjukvårdspersonal till vilka tillverkaren direkt levererar produkten. Specialanpassade produkter omfattas inte av kravet.

Det är tillverkaren som har ansvaret för att rapportera och informera om avbrott men det åligger också övriga aktörer i leveranskedjan att vidareförmedla den information som kommer från tillverkaren. För hjälpmedelsverksamheterna innebär det i distributörsrollen att när vi mottagit information från tillverkaren ska det utan dröjsmål ges information om det förväntade avbrottet till de hälso- och sjukvårdsinstitutioner och hälso- och sjukvårdspersonal vi levererar produkter till.

12 Hjälpmedelsverksamhetens förhållningssätt

De flesta hjälpmedelsverksamheter agerar både som distributör enligt MDR och vårdgivare utifrån Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter inom Hälso- och sjukvård.

Förslag till hjälpmedelsverksamheterna

- Identifiera när hjälpmedelsverksamheten agerar distributör eller tillverkare enligt MDR och när ni agerar vårdgivare. Upprätta en plan för hur de olika rollerna ska hanteras och säkerställ att EU lagstiftningen och nationell lagstiftning uppfylls.
- Ta ställning till om hjälpmedelsverksamheten, för att inte ha flera olika arbetsrutiner, betraktar sig som distributör enligt MDR oavsett om distributionen sker inom eller utanför organisationen.
- Identifiera de fall där ni upprättar avtal med externa aktörer för till exempel lagerhållning och/eller transport. Säkerställ att den externa aktören följer distributörskraven enligt MDR.
- Identifiera vilka rutiner hjälpmedelsverksamheten har för att hantera säkerhetsmeddelanden. Ta ställning till att inkludera personuppgiftsbiträdesavtal (PUB) för att säkerställa hantering av personuppgifter vid eventuella korrigerande säkerhetsåtgärder på marknaden.

13 Läs mer

EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2017/745 av den 5 april 2017 om medicintekniska produkter (MDR)

Läkemedelsverket – lakemedelsverket.se/sv/medicinteknik

Medical Device Coordination Group – MDCG 2021-27 questions and Answers on Articles 13 & 14 of Regulation (EU) 2017/745 and Regulation (EU) 2017/746

Europeiska kommissionen - Europeiska unionens officiella tidning, meddelanden och upplysningar. Meddelande från kommissionen – 2022 års blå bok om genomförande av EU:s produktbestämmelser.

Socialstyrelsen – Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2021:52) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) – skr.se

- Vägledningarna till hjälpmedelsverksamheter finns under hjälpmedelschefsnätverket.
  - Vägledning till hjälpmedelsverksamheter, Spårbarhet, enligt MDR 2017/745
  - Vägledning till hjälpmedelsverksamheter, Livslängd, enligt MDR 2017/745
  - Vägledning till hjälpmedelsverksamheter, Ompaketering, enligt MDR 2017/745
  - Vägledning till hjälpmedelsverksamheter, Standardkomponenter, enligt MDR 2017/745
  - Vägledning till hjälpmedelsverksamheter, Specialanpassade medicintekniska produkter, enligt MDR 2017/745
- Personuppgiftbiträdesavtal (PUB) hittas under SKR-ekonomi och juridik-juridik-Dataskyddsförordningen, GDPR